

2
2.

11 200-

PORZĄDEK

M A T E R Y Y

Z NAUK MORALNYCH I FIZYCZNYCH
NA POPISY PUBLICZNE

DLA KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO
PRZY SZKOLE GŁÓWNEY KORONNEY
CZTEROLETNIĄ INSTRUKCYĄ BIORĄCYCH

P O D D O Z O R E M

DEPARTAMENTU REJENCYI KANDYDATOW

W Y D A N Y

z Roku 1788 na 1789.

W K R A K O W I E

w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej.

XVIII. 1. 122

OSTRZEZENIE

Porządek Przepisów względem Religii, Obyczajów, i Policyi Kandydatów Stanu Akademickiego przy Szkole Głównej Koronnej edukujących się, iakie PRZESWIETNA KOMMISSYA EDUKACYI NARODOWEY Ustawami wskazała, i iakie Departament Rejencyi Kandydatów stósownie do Ustaw i do Rezolucyi Teyże PRZESWIETNEY KOMMISSYI dającej mu do tego prawo osądził potrzebnymi, dla oszczędzenia kosztu na coroczne powtarzanie, iest raz na zawsze w osobney Xiążce wydrukowany, i Kandydatom do czytania i do wykonywania zalecony.

DEPARTAMENT
REJENCYI KANDYDATÓW
STANU AKADEMICKIEGO

PRZY SZKOLE GŁÓWNEY KORONNY.

FELIX z Przybyławic ORACZEWSKI, Kawaler Orderu S. Stanisława, Kommissarz Edukacyi Narodowey, Wizytator Szkoły Królestwa Główney, Teyże i całego Stanu Nauczycielskiego w Koronie Jeneralny Rektor i Sędzia Ordynaryyny.

X. *KRZYSZTOF IDATTE*, S. Teologii Doktor, Kanonik Katedralny Krakowski, Professor Przepisów Religii Chrześcianańskiej i Języka Greckiego, Podkanclerzy Szkoły Główney,

X. *FRANCISZEK KOLENDOWICZ*, Obojga Prawa i S. Teologii Doktor, Kollegiaty Akademicki S. Anny Scholastyk, Teologii Moralney Professor w Szkole Główney, Rejent pensyjonowany,

X. *ANDRZEY TRZCINSKI*, w Akademii Krakowskiej Filozofii, w Strazburgskiej Medycyny Doktor, Fizyki Experymentalney Professor w Szkole Główney, Kollegium Fizycznego Prezes.

JACEK PRZYBYLSKI, Filozofii Doktor, Konsyliarz Nadworny J. K. Mci, Biblioteki Akademicki Publiczney Prefekt, Starożytności Professor w Szkole Główney.

KANDYDACI STANU AKADEMICKIEGO

I.

Z STRONY SZKOŁY GŁÓWNEY

Czwártoletni Pensyonowani.

Smolikowski *Andrzej* Jeometra J. K. Mci Przy-
sięgły zapisany do Wydziału Małopolskiego.
Rycharski *Franciszek* - - - - Mazowieckiego.

Trzecioletni Pensyonowani.

Ostrowski *Wincenty* do Wydziału Wielkopolskiego
Kukliński *Janek* - - - - - Małopolskiego.
Jaślikowski *Ignacy* - - - - - Ukraińskiego.

Trzecioletni Dobrowolni.

PRZYKŁADAJĄCY SIĘ DO NAUK LEKARSKICH.

Bartsch *Kanty* w cudzych Kraiach rok pierwszy
Like *Jan*.

Drugoletni Pensyonowani.

Szulecki *Bartłomiej* do Wydziału Wielkopolskiego
Szczepański *Wincenty* - - - - - Wołyńskiego.
Jaskulski *Kanty* - - - - - Małopolskiego.
Refferowski *Xawery* - - - - - Wielkopolskiego.
Rycharski *Jan* - - - - - Mazowieckiego.
Kurkowski *Felix* - - - - - Ukraińskiego.
Teclaw *Franciszek* - - - - - Mazowieckiego.

Pierwszoletni.

Maiący otrzymać miejsca stałe po Roku Proby.

Pensyonowani.

Gorkowski Łukasz do Wydziału Ukraińskiego.
Karpiński *Gabryel* - - - - Wielkopolskiego.
Kosakowski *Bartłomiej* - - Małopolskiego.
Lisiecki *Ignacy* - - - - - Wołyńskiego.
Tylman *Karol* - - - - - Mazowieckiego.

Dobrowolni.

Borówka *Franciszek* do Wydziału Wołyńskiego.
Kosmeli *Andrzej* - - - - - Ukraińskiego.

II.

Z STRONY ZGROMADZEN ZAKONNYCH.

Trzecioletni.

X. Jasiński *Wojciech* - Kanonik Lateraneński.
X. Błędowski *Benedykt* - - - - Bazyliian.
X. Karyszkowski *Justyn* - - - - Bazyliian.

Drugoletni.

X. Spurczyński *Kanty* - Kanonik Grobu Chryst:
X. Stachowski *Erazm* - - - - - Cysters.
X. Mazurkiewicz *Marcelli* - - - - Bazyliian.
X. Kudrewicz *Floryan* - - - - Bazyliian.

Pierwszoletni.

X. Marszał *Rafał* - Kanonik Grobu Chryst:

URZĄDZENIE

WZGLĘDEM

POPISÓW KANDYDATSKICH.

I.

Co do miejsc: wiadomy już zwyczaj zachowany będzie.

II.

Co do czasu: cały Popis Kandydatski, zaczynający się w dni wyznaczone, o godzinie 9tej z rana, nie będzie trwać dłużej nad godzin trzy. Przeto każda materya z nauki szczególnej ma być w przeciągu iednej godziny załatwiona.

III.

Popisujący się Kandydat w przytomności Prezesa Kollegium Moralnego z nauk Moralnych, a Prezesa Kollegium Fizycznego z nauk Fizycznych, odczyta swoje Odpisy wypracowane sposobem analitycznym, wykładając wszystko to, co do objaśnienia każdej w szczególności materyi służącego będzie. W Naukach Fizycznych przywiódłszy historiją dostrzeżeń i odkryciów, i wytkuwszy gieniusz wynalazku, potrzebne do tego czynić będzie doświadczenia wyznaczając przez okazania matematyczne ilość skutków rzeczy i przyczyn onychże, i stosując wiadomości swoje do użytku w Towarzystwie Ludzkim. W Naukach Moralnych tłumaczyć się będzie podług prawideł zdrowey loiki i krytyki, obchodząc się zawsze i wszędy tak, iak rozum i sercé jego przekonane zostaną przez czystą i zbawienną moralność. W obydwóch zaś rodzajach Nauk starać się będzie tak przeniknio-

nym być czuciem i rozumieniem rzeczy, którą opisze, ażeby po ciągłym i wyraźnym odczytaniu każdego odpisu mógł być w stanie odpowiedzenia nie tak na pamięć, jak raczej na rozum, wedle własnego przeświadczenia na różne wątpliwości, które mu stósownie do materyi mogą być od kogokolwiek z przytomnych zadawane.

IV.

Kandydaci Pomagający podzieleni na Klass cztery i zasiadający na przemiany, końcem okazania pilności i korzyści swojej w Naukach, pierwsze przed innemi mają prawo do zadawania kolejno trudności Popisującemu się Współ-Kandydatowi, lub do wspomagania onegoż. Do czego każdy z nich powinien być jak najlepiej przygotowany ze wszystkich na Popis wydanych Materyy z Nauk.

V.

Nie tylko Professorowie Szkoły Głównej, z których Nauki popisują się Kandydaci, ale nawet Osoby wszelkiego Stanu mają prawo znajdowania się na Popisach Kandydatskich, i każdemu wolno poszukiwać publicznie Prawdy z ową obyczajnością i łagodnością, która towarzyszyć zwykła Ludziom gruntośnie oświeconym.

VI.

Porządku i przystoyności na Popisach Kandydatskich dla nauki i przykładu wszystkich, obowiązani są ściśle przestrzegać Prezesowie Kollegiów i Sekretarz Szkoły Głównej z mocy Ustaw tak, jak na wszystkich Aktach Akademickich; a Departament Kandydatów, co do Kandydatów.

KLASSY CZTERY

KANDYDATÓW POMAGAJĄCYCH NA POPISACH.

K L A S S A I.

Andrzej Smolikowski Korrepetytor Lekcyy Matemat.
Wincenty Ostrowski. *Jan Rycharski.*
Bartłomiej Szulecki. *Gabryel Karpiński.*
X. Kanty Spurczyński. *X. Rafał Marszał.*

K L A S S A II.

Franciszek Rycharski Korrepetytor Lekcyy Literat.
X. Justyn Karyszkowski. *Felix Kurkowski.*
Wincenty Szczepański. *Bartłomiej Kossakowski*
X. Erazm Stachowski. *Franciszek Borówka.*

K L A S S A III.

X. Woyciech Jasiński Korrepetytor Lekcyy Moraln.
X. Benedykt Będowski. *Marcin Teclaw.*
Kanty Jaskulski. *Ignacy Lisiecki.*
X. Martelli Mazurkiewicz. *Andrzej Kosmeli.*

K L A S S A IV.

Jacek Kukliński Korrepetytor Lekcyy Fizycznych
Ignacy Jaślikowski. *Łukasz Górkowski.*
Xawery Refferowski. *Karol Tylman.*
X. Floryan Kudrewicz.

POSIEDZENIĄ
NA POPIST PUBLICZNE
KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO.
z NAUK MORALNYCH.

to iest :

z *Prawa Natury*, z *Prawa Politycznego*, z *Wymowy Łacińskiej*, i z *Wymowy Oyczystej*.

z WYZNACZENIEM ODPISUJĄCYCH I POMAGAJĄCYCH

Podług Materyy wydanych.

Przez

X. ANTONIEGO POPEŁAWSKIEGO, Filozofii i Obojga Prawa Doktora, Zgromadzenia Warszawskiego do Xiąg Elementarnych Towarzysza, Prawa Natury i Politycznego Professora w Szkole Głównej.

i

MARCINA FIAŁKOWSKIEGO, Filozofii Doktora, Vice Professora Kollegium Moralnego, Katedrę Literatury Zastępującego Professora w Szkole Głównej.

Zaczynające się od Dnia 6 Grudnia Roku 1788.

a kończące się na Dniu 21 Marca Roku 1789.

POSIEDZENIE I.

Dnia 6 Grudnia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WINCENTY OSTROWSKI.

I.

Ex Jure Naturæ.

Posita significatione juris Naturæ explorabit necessitates viresque hominis naturales, ostendet proprietatem ejus personalem, & ex hac alias proprietates adquisitas tanquam ex purissimo fonte dimanare evincet.

I.

z Prawa Natury.

Przełożywszy, w iakiem rozumieniu Prawo Natury bywa tłumaczone, roztrząśnie naturalne potrzeby i siły człowieka, okaże własność jego osobistą, i że onaż jest początkiem i fundamentem innych nabytych własności.

II.

Ex Eloquentia Latina.

Indicabit, quatenam sit

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Podá najlepszy spo-

optima ediscendarum lin- sów uczenia się języków,
guarum methodus. osten- w wyborze Przykładów
detque in primis unde La- Łacińskich, zwłaszcza,
tini Sermonis exempla to zachować potrzeba,
haurienda sint, quid in skąd ię czerpać? zdanie
eorum delectu cavendum, o tem Cycerona i Kwin-
quid tandem hac de re tyliana?
sentiant Cicero & Quin-
 tilianus.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Ostendet, in exsequendis
Religionis Christianae of-
ficii omnes optimi Civis
dotes contineri.

III.

z Wymowy Oczystey.

Dowiedzie, że w do-
 pełnieniu Religii Chrze-
 ścijańskiej wszystkie
 się dobrego Obywatela
 przymioty zamykają.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA I.

POSIEDZENIE II.

Dnia 13 Grudnia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. WOYCIECH JASINSKI Kanonik Lateraneński

I.

Ex Jure Naturæ.

*Quonam modo fas
atque integrum sit homi-
ni necessitatibus suis sa-
tisfacere, ut perinde sa-
luti suæ prospiciat atque
felicitem adsequatur?*

I.

z Prawa Natury.

Jaką miarą z natu-
ry wypadającą przystoi
Człowiekowi dogadzać
swym potrzebóm, aby
się zachował w całości
i był szczęśliwym?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Probabit, quantum ad
Linguas recte intelligen-
das conferat accurata co-
gnitio figurarum & tro-
porum, quorum frequens
usus vel in ipso vulgari
ac quotidiano sermone
occurrit. Subinde vero di-
cet, cur tropi & figurae*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Okáže, że od poznania
przenośni i postaci, któ-
rych tak często w po-
spolitej nawet mowie
używamy, wiele zupełne
języków zrozumienie
zależy. Przyłączy tego-
ich upowszechnienia za-
sadę, znaki ich dobroci,

ita frequenter & pene
 universim obtinuerint?
 quibus etiam signis eo-
 rum venustas ac lepos
 dignoscantur? quibus de-
 nique limitibus circum-
 scribi debeant, ne forte
 ex eorum usu plus ob-
 scuritatis ac fuci, quam
 ornamentum & claritatis
 orationi accedat? Uno ver-
 bo: quaecunque huc fa-
 ciunt, in medium profe-
 ret.

iako też i granice, aby
 zamiast jasności i ozdo-
 by nie czyniły mowy
 ciemnéy i przymusza-
 néy. Zgoła: wszystko,
 co stósownego do rze-
 czy będzie, opowie.

III.

Ex Eloquentia Patria:

Quousque Vir pru-
 dens, & æquus rerum
 æstimator, his, quæ veteri
 consuetudine recepta sunt,
 adhærere, illis vero, quæ
 recentius in morem vene-
 runt, cedere & obsequi
 debeat?

III.

z Wymowy Oczystey.

Jaki środek zacho-
 wać powinien Człowiek
 rozsądny, między trzy-
 maniem się starych zwy-
 czaiów a chwytaniem
 się nowych?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

P O S I E D Z É N I É III.

Dnia 20 Grudnia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. JUSTYN KARYSZKOWSKI Bazyliań.

I.

Ex Jure Naturæ.

*Explicabit primaria
cujuslibet hominis jura
& officia in necessitatibus
& proprietate personali
fundari, simul atque pla-
num faciet, quomodo ejus-
modi jura & officia inter
se respondeant & quam
strictè cohæreant.*

I.

z Prawa Natury.

Okáže na potrzebach
i własności osobistey u-
fundowané należytości i
powinności pierwiast-
kowe każdego bez ex-
cepcyi człowieka, wy-
kładając oraz, iak też
obowiązki, i stosunki
odpowiadają sobie na
wzajem, i iak są nieod-
dzielnie złączone.

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Edisseret: i mo. Quid po-
tissimum ad expoliendas*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Opowie: Naprzód: Co
naywięcę przyklada

& perficiendas linguas się do wydoskonaleniá
 valeat. 2do. Unde co- Języków. Powtóre: Po
 gnosci possit hanc vel czém też doskonałość
 illam Linguam ad suum poznać należy. Nako-
 perfectionis apicem jam niec: wyliczy Języki,
 devenisse. 3tio. De qui- którymby to sprawiedli-
 busnam linguis id Jure wie przyznać iuż mo-
 meritoque asseri queat. żná.

III.

Ex Eloquentia Patria.

In qua potissimum
 ætate, quo iudicio, quaque
 doctrina pollere, quemq;
 scopum sibi præfigere de-
 beant illi, qui ad exterarum
 terras perlustrandas mit-
 tuntur; ut inde non pæni-
 tendos fructus referant,
 deinceps Cives suæ Patriæ
 utiliores fiant?

III.

z Wymowy Oyczystey.

Jaki wiek, rozsądek,
 i cel mieć powinni owi,
 którzy wyieźdźdzą na
 zwiedzenie obcych kra-
 iów, aby stąd nie tylko
 złych nie odnieśli sku-
 tów, ale żeby Oyczyźnie
 swoiëy rzeczywisty u-
 czynili pożytek?

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA III.

POSIEDZENIE V.

Dnia 17 Stycznia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

KANTY JASKULSKI.

I.

Ex Jure Naturæ.

Quid solidam hominis libertatem efficiat? quique limites eandem a jugo servitutis & a morum licentia secernant?

I.

z Prawa Natury.

Co jest prawdziwą Człowieka wolnością, i jakie oney granice, które ją rozróżniają od niewoli lub też swawoli?

II.

Ex Eloquentia Latina.

De vitiis eloquentiæ disserendo, explicabit, quænam sint cogitationes aut sententiæ falsæ,

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Wyliczy wady myśli, iako to: myśli fałszywe, nadęte, dziecinne, podłe, rozwlokte, przegładzo-

POSIEDZENIE IV.

Dnia 10 Stycznia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

BARTŁOMIEY SZULECKI.

I.

Ex Jure Naturæ.

*In quonam consistat
justitia? Et utrum sem-
per sit eadem nullique
mutationi obnoxia?*

I

z Prawa Natury.

Na czem sprawiedli-
wość zawisła, i czyli
zawsze jest jedna i w
niczem nieodmienna?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Expendet, in quo præ-
cipua Eloquentiæ vis re-
ponenda sit, hancque sen-
tentiarum inventioni in-
niti affirmabit. Enume-
ratisque deinde variis sen-*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Zastanowi się nad
myślami, jako duszą
Wymowy, która ją oży-
wia. Wyszczególni ga-
tunki ich dobroci, iakié
są myśli nowe, szlache-

tentiarum generibus; definiet, quid per sententias novas, graves, subtiles, jucundas, naturales, audaces, poeticas, &c. intelligendum sit. Hic etiam subjundet, quales Tragico, quales vero Epico Carmini sententiæ convenient.

tnę, subtelne, przyjemne, naturalne, śmiałe, poetyckie, it. d. i przytaczy, iakich bardziej w Tragedyi, iakich w Wierszu Bohatyrskim używać potrzeba.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Quanti sit momenti, ut juvenes a teneris continendæ linguæ assuescant.

III.

z Wymowy Oyczystey.

Jak wiele zależy od przyzwyczajania młodych do wstrzemięzliwości w mówieniu.

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA IV.

quæ inflatæ vel tumidæ, ne i t. d. które podobnie
quæ pueriles, quæ abjectæ, laxæ, nimium ex-
positæ &c. quod pariter w przykładach
exemplis fusius illustra-
bit.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Quam potenter & opi-
niones & exempla Præ-
ceptorum influant in ani-
mos moresque adolescen-
tum, qui curæ atque in-
stitutioni eorum com-
missi sunt?

III.

z Wymowy Oyczystey:

Ilę przykład i sposób
myślenia Nauczyciela
wpływają w charakter
i obyczaje młodzi do-
zorowi Jęgo powierzony?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASA I.

POSIEDZENIE VI.

Dnia 24 Stycznia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X, KANTY SPORCZYNSKI Kan: Grobu Chrys:

I.

Ex Jure Naturæ.

*Quid homo rationis
compos debeat rerum om-
nium Conditori?*

I.

z Prawa Natury.

Co się Stwórcy wszech
rzeczy należy od stwo-
rzenia rozumne?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Ostendet; Primo: Quo-
modo ex prudenti verbo-
rum delectu, bonoque
eorum ordine perspicua,
libere fluens, numerosa-
que fiat Oratio. Deinde
in quo consistat stylus
rei ad dicendum propo-
sitæ accommodatus. De-*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Okáže; Naprzd: że
słowa i sposób ich uło-
żenia, mają mieć ła-
twość, jasność i harmo-
niią, toż; na czym zale-
ży stósowność stylu do
rzeczy do mówienia
przedsięwziętej. Nako-
niec przyłączy, w czem

num inquireret, qua ratione Demostenes ac Cicero quo ad styli concinnitatem, & ut ita dicam: proprietatem, inter se aut differant aut conveniant; Eaque de re sententiam Clar: Viri d'Alembert in medium adducet.

*P.d' Alembert Demostene-
sa i Cyserona, co do
własności stylu sobie
podobnych, a w czem
różnych, znayduie.*

III.

Ex Eloquentia Patria.

*Quibus modis su-
num vitia corrigi debe-
ant, & quibus limitibus,
aut in exigendis penis
severitas, aut in remit-
tendis indulgentia circum-
scribenda sit?*

III.

z Wymowy Oczystey.

Jakie sposoby zdadne
do poprawienia wad
Młodzieży, i jakie gra-
nice rostopność nazna-
cza, między surową ka-
rą za przewinienia, a
pobłażaniem szkodli-
wem występków?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

POSIEDZENIE VII.

Dnia 31 Stycznia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. MARCELLI MAZURKIEWICZ Bazyliań.

I.

Ex Jure Politico.

*Quonam tempore fœ-
dus politicum, & supre-
ma potestas populis fuit
maxime oportuna? quem
ad finem? quidve sum-
mum Imperium in qua
cunque Regiminis forma
peculiaris habeat?*

I.

z Prawa Politycznego.

Kiedy Ludziom po
Narodach náypotrzeb-
niejszy jest związek po-
lityczny, i Zwierzchność
Kraiową? na iaki ko-
niec? i co téżże Zwierz-
chności Náywyższej jest
właściwego w iakim-
kolwiek bądź kształcie
Rządu Kraiowego?

II.

Ex Eloquentiâ Latina.

Utrum in conscriben-

II.

z Wymowy Łacińskiej.

W pisaniu pochwał

dis Clarorum Virorum Elogiis, Historicorum & Philosophorum potius, quam Oratorum methodus adhibenda sit? Wielkich Ludzi kogo sobie raczćy za wzor wystawić potrzeba, czy Dzieiopisów i Filozofów, czy też Mowców?

III.

Ex Eloquentia Patria.

Habebit Orationem in laudem Casimiri M. eumque, uti perspicacissimum Legislatorem, uti Aequissimum Regem, nec non uti communem totius Gentis Patrem commendabit.

III.

z Wymowy Oyczystey.

Mówić będzie na pochwałę Kazimierza W. jako przezornego Pr wodawcy, Króla Sprawiedliwego, i o wszystkie Stany Państwa troskliwego Oyca.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA III.

POSIEDZENIE VIII.

Dnia 7 Lutego Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JAN RYCHARSKI.

I.

Ex Jure Politico.

Quenam politica officia gentem inter ac supremam illius potestatem intercedant? an plane cohæreant cum naturalibus, ac ad eundem scopum dirigantur?

I.

z Prawa Politycznego.

Które istotne zachodzą związki czyli należytości i powinności polityczne między Narodem i Jego najwyższą Zwierzchnością? czy są zgodne zupełnie z naturalnemi i do iednegoż celu zmierzające?

II.

Ex Eloquentia Latina.

Duplicem Eloquentiæ speciem, juxta

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Wyszczególń dwoiaką wymowę, którą na-

Thōmam, *distinguet, aliam quidem animi, aliam vero rationis, quarum prior ad movendos affectus apta est, posterior autem res oculis obiectas, omni ex parte contemplatur* & pingit. *Quinam porro in hoc utroque dicendi genere claruerint, dicet, & exemplis, quidquid dixerit, confirmabit.* znaczą P. Thomas jedną wymowę duszy, którą ją porusza, drugą rozumu, którą mu stawia wielkie przedmioty pod wszystkimi względami; a sławniejszych w obydwóch tych wymowy rodzajach wyliczwszy, z nich przykłady przywiedzie.

III-

Ex Eloquentia Patria.

Elogium Cromeri, uti Annalium Regni Scriptoris, concinnabit.

III.

z Wymowy Oyczystej.

Mowa na pochwałę Kromera, iako Narodu Naszego Dzieiopisa.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASA IV.

POSIEDZENIE IX.

Dnia 14 Lutego Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FRANCISZEK TECŁAW.

I.

Ex Jure Politico.

*Quidnam & quotu-
plices sint leges civitatis?
cujusmodi esse debeant,
ut necessitatibus hominis
atque civis omnino re-
spondeant?*

I.

z Prawa Politycznego.

Co są i wielorakié
Ustawy Kraiowe? i ia-
kie być powinny, aby
nie sprzeciwiały się w
niczem potrzebóm Czło-
wieka i Obywatela?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Demonstrabit iis omni-
bus, qui Scriptores melio-
ris notæ sibi ad imitan-
dum proponunt, duo
servanda esse, videlicet
imo. ut quæ optima sele-*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Okáže, że w naślado-
waniu wybornych wzo-
rów na te dwie wła-
sności względ pilny
mieć potrzeba, to iest,
naprzód, na dokładność

gerint exemplaria, accurate quidem & fideliter imitentur. 2do. ut tamen id non servili sed libero modo faciant. Exquiret deinde; unde omnis Elocutionis splendor ac pulchritudo fluant, eamque in exquisito Sententiarum nec non Verborum delectu, ac in apta & quasi rotunda eorum constructione sitam esse affirmabit.

naśladowania, powtórę, na wolność. Wyluszczy i to: że cała Wymowienia piękność na wyborze myśli i słów, i na ich ułożeniu, zależy.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Quantum ad Artium Scientiarumque incrementum ac perfectionem conferant honores & premia, quæ doctis & excellentibus aliqua in arte Viris publice decernuntur?

III.

z Wymowy Oyczytęy.

Nadgroda i poważanie talentów dobrze użytych, iak wiele przykładą się do wydoskonalenia sztuk i umiejętności?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA I.

POSIEDZENIE X.

Dnia 7 Marca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WINCENTY SZCZEPANSKI.

I.

Ex Jure Politico.

In quonam solida omnium Legum executio reponenda? quæque sint media ad eam rem maxime oportuna?

I.

z Prawa Politycznego.

Na czém zakładać należy trwałe wykonanie wszelkich ustaw Kraiowych? i jakie do tego są najsukuteczniejsze środki?

II.

Ex Eloquentia Latina.

Exponet, quæ sit natura, qui scopus Carminis Bucolici? quibusque dotibus pollere debeat, ut finem suum assequatur.

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Opisze naturę cel i własności Wierszy Sielankami zwanych. Wyliczy stawniejszych w tym rodzaju Poetów,

Enumerabit optimos quos Greków, Łacinników,
 que Poetas qui apud Włochów, Francuzów,
 Græcos, Romanos, Ita Niemców i t. d. a szcze-
 los, Gallos, Germanos, gólnicy Polaków aż do
 Anglos, præsertimque a czasów naszych.
 pud Polonos hoc Carminis
 nis genus illustrarunt,
 in eoque ab ipsis Poeseos
 incunabulis, ad nostra
 usque tempora florue-
 runt.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Probabit, quam pra-
 vos & nocivos effectus
 apud omnes cujuslibet
 ætatis ac conditionis ho-
 mines adulatio pariat.

III.

z Wymowy Oyczystey.

O szkodliwych skut-
 kach które pochléb-
 stwo dla każdego wie-
 ku i stanu sprawuje.

KANDYDAŃCI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

POSIEDZENIE XI.

Dnia 14 Marca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

XAWERY REFFEROWSKI.

I.

Ex Jure Politico.

*In quonam consistat
Publica Institutio?
quantum ad Gentis cu-
jusque felicitatem confe-
rat?*

I.

z Prawa Politycznego.

Na czém zawisła In-
strukcyá Narodowa? i
jak wiele na niey zale-
ży?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Explicabit, quid sit
Epigramma, quem sco-
pum ac finem habeat?
celebriores hoc in genere
Poetas recensebit, pari*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Opisze, na czém za-
leży gatunek Wierszy
Dworzankami, zwa-
nych, i którzy się tym
rodzajem Pisma wstą-

quoque ratione, quid ad Fabularum & Apologorum tractationem spectat, expediet. wili, tymże porządkiem mówić będzie o Wierszach Baykami zwanych.

III.

Ex Eloquentia Patria.

Verba faciet in laudem Stephani Czarniecki, idque in eo imprimis laudabit, quod optimos quosque Gentis Viros, ad Patriam strenue defendendam exemplo suo alle-
xerit.

III.

z Wymowy Oczystej.

Mówić będzie na pochwałę Stefana Czarnieckiego, ile pociągającego przykładem walecznych Współobywatelów do bronienia swojej Ojczyzny.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASA III.

POSIEDZENIE XII.

Dnia 21 Marca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FELIX KURKOWSKI.

I.

Ex Jure Politico.

*Quinam limites intersint
Judiciariam inter ac Legis-
latoriam potestatem, &
quomodo altera alteri in
administrando bono pu-
blico sociam mutuamque
operam præstare debeat?*

I.

z Prawa Politycznego.

Jaką granicą wła-
dzy Sądowej względem
Prawodawczej? iaką
między tą i tamtą wza-
iemność i związek w
sprawowaniu Dobra Pu-
blicznego?

II.

Ex Eloquentia Latina.

*Describet dotes, quas
Horatius Poetis omnino
necessarias esse statuit,
investigabitque, quid in
Poesi Juvenibus magis
arrideat, quid vero matu-
rioris judicii Viris pla-*

II.

z Wymowy Łacińskiej.

Wyłoży iakie Hora-
cyusz naznacza własno-
ści prawdziwego Poety,
tudzież co się bardziey
w Poezyi podobą mło-
dym, co zaś dojrzał-
szego wieku i zdania

ceat magis. Denique re-
censebit eos duntaxat
Poetas, qui ab omnibus
cujusvis ætatis hominibus
summa cum animi vo-
luptate legantur, quæ
quidem omnia selectiori-
bus exemplis confirma-
bit.

Ludzióm. Nareszcie
którzy to są Poeci od
wszystkich wieków Lu-
dzi z ukonténtowaniem
czytani Przywiedzie wy-
bornieysze tego wszy-
stkiego Przykłady.

III.

Ex Eloquentia Patria.

*Instituet Panegyrim
Joannis III, cumque ex-
hibebit, uti Regem sui
cum Austria fœderis ob-
servantissimum, ideoque
jam pene fractas hujus
Imperii vires armata
manu vel ipso propria
salutis periculo fortiter
sustinentem feliciterque
erigentem.*

III.

z Wymowy Oyczyſtey.

Mowa na pochwałę
Jana III, jako Króla
świętobliwie dotrzymu-
jącego z Austryą za-
wartého traktatu, i po-
dającego dzielne swé, a
orężem uzbroioné Ra-
mię upadającemu Sąsia-
dowi z narażeniem się
na jawne niebezpieczeń-
stwo życia.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA IV.

Z A L E C E N I E
JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO
Na Popisach i na Lekcyach.

Na materye z Wymowy Łacińskiej obowiązani są Kandydaci Stanu Akademickiego odpisywać czystą i wyborną Łaciną, i wypracowane pismo według prawideł Prosody i Deklamacyi wyczytać, do czego przysposabiać się mają z szczególniejszą pilnością na Lekcyach Literatury, i nie może się dosyć przypominać, że poty nie będą wysyłani na Nauczycielów Szkół Narodowych, poki nie dadzą iasných i pewnych dowodów, że są w stanie nauczania Młodzi tego Języka, który jest Językiem od PRZESW. KOMMISSYI EDUKACYI NARODOWEY na Szkoły Publiczne przepisanym, Językiem Narodowi Polskiemu istotnie potrzebnym, i Językiem Ludzi Uczonych równie pospolitym iak użytecznym.

POSIEDZENIA
NA POPIST PUBLICZNE
KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO.
z NAUK FIZYCZNYCH.

to jest :

z *Arytmetyki*, z *Jeometrii Początkowej*, z *Trygonometryi*, z *Algiebry*, z *Jeometrii Wyższej*, z *Statyki*, z *Historii Naturalnej*, z *Fizyki Experimentalnej*, z *Chemii* i z *Astronomii*.
z WYZNACZENIEM ODPISUJĄCYCH I POMAGAJĄCYCH
Podług Materyy wydanych.

Przez

KANTEGO KRUSINSKIEGO, Filozofii Doktora,
Vice Professora Kollegium Fizycznego, Katedrę
Matematyki Elementarnej Zastępującego
Professora w Szkole Głównej, Wizytatora
Szkoł Koronnych.

FELIXA RADWANSKIEGO, Filozofii Doktora,
Jeometrę J. K. Mci Przysięgłego, Mechaniki
i Hidrauliki Professora w Szkole Głównej.

JANA SNIADOCKIEGO, Filozofii Doktora,
Matematyki Wyższej i Astronomii Professora
w Szkole Głównej.

FRANCISZKA SCHEIDTA, Filozofii Doktora
Katedrę Historii Naturalnej i Chemii Zastępującego
Professora w Szkole Głównej, Sekretarza
Kollegium Fizycznego.

X. ANDRZEJA TRZCINSKIEGO, Filozofii i Medycyny
Doktora, Fizyki Experimentalnej Professora
w Szkole Głównej, Prezesa Kollegium
Fizycznego.

Zaczynające się od Dnia 28 Marca Roku 1789.
a kończące się na Dniu 27 Czerwca tegoż Roku.

C₂

POSIEDZENIE I.

Dnia 28 Marca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JACEK KUKLINSKI.

I.

Ex Arithmetica.

Loco fractionum vulgarium decimales adhibendo, eas insigni compendio ita prorsus tractare licet ac si integri essent numeri. Hoc præclarum fractionum decimalium inventum plane exponet, earum usum in calculo ostendet, atque omnium eorum, quæ hac in materia præscribuntur, rationem adsignabit.

I.

z Arytmetyki.

Na mieyscu pospolitych ułomków, używając dziesiętnych, tak się z niemi obchodzić można z znacznem oszczędzeniem czasu, iak gdyby liczbami całkiem były. Ten wyborny ułomków dziesiętnych wynalazek iasnie wytłumaczy, ich użycie w rachunku pokáže, i wszystkich* prawideł które w tey mierze Rachmistrze przepisuią, naznaczy przyczyny.

II.

Ex Physica.

In arte experiundi explicabit rectum sensuum

II.

z Fizyki.

W kunszcie doświadczania wyłoży prawę

usum, tum quoque enarrabit; qua ratione pertingamus in cognitionem rerum, quæ sunt extra nos positæ, denique edisseret, quid requiratur, ut organa motus sensusve ab objectis externis adfici possint.

zmysłów używanie, o-
powie też, jakim sposo-
bem wchodzimy w po-
znanie rzeczy nas otá-
czających, i nakoniec
czego potrzeba, ażeby
narzędzia ruchu, i czu-
cia, mogły byđ od
przedmiotów zewnętrz-
nych poruszone.

III.

Ex Chemia & Mineralo:

Quid est Chemia? & quod ejus objectum? quid Mineralogia? quæ cognatio inter has scientias? unde notæ characteristicae generum & varietatum constanter sumuntur? Describet etiam in succincto progressum Chemicæ exponendo celebriora hujus scientiæ inventa.

III.

z Chemii i Mineralogii.

Co jest Chemia? i jaki
i jej cel? co Mineralogia?
iaki między temi nau-
kami związek? z kąd
znaki rozeznawcze ro-
dzaiów, gatunków i od-
mienności brać się naj-
pewniej mają? Opisz
nadto w krótkości cały
wzrost Chemii i sta-
wniejsze w tej Nauce
Epoki wyrazi.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA I.

POSIEDZENIE II.

Dnia 4 Kwietnia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

IGNACY JASLIKOWSKI.

I.

Ex Geometria.

Ex Libro VI. Elementorum Euclidis doctrinam de Proportione Geometrica usibus variis applicabit, & a triangulis figurarum simplicissimis excorsus eorum latera & arcus, prout sibi proportione quadam respondent, investigabit. In triangulo rectangulo non tantum quadratum sed polygonum quodcumque ab hypotenusa descriptum æquari polygonis similibus a duobus cathetis. Demonstrans postremo certissima mensurandi quantitates principia in omnibus Mathematicarum Scientiarum partibus utilissima proponet.

II.

Ex Physica.

Posteaquam exposuerit rationem mensuran-

I.

z Geometrii.

Z Xiegi VI. Euklidesa naukę o proporcyi Geometryczney przystosuje do różnego użycia, a zacząwszy od Troykątów iako z Figur nayprostszych, zastanowi się nad tem, iak ich boki, i powierzchnie mają się względem siebie. Okáže podanie 47. Xiegi I. ogólnie o wszystkich figurach podobnych. Nakoniec wytłumaczy początki służące do mięrzienia ilości, a bardzo pożyteczne we wszystkich częściach Matematyki.

II.

z Fizyki.

Wyłoży sposób wy-mięrzania rozciągłości,

daë extensionis, adsignabit extensionem esse alteram Physicam, alteram Mathematicam, statuetque hanc posse in infinitum dividi, illam vero neutiquam, Etenim divisioni ideali favet imaginatio, quam foecundiores esse ipsa natura docet Nolleus, jam vero refragatur experientia divisioni corporis reali, quam terminant saltem atomi ceu unitates rerum inseparabiles. Hinc stricte recensentur precipuas quaedam de principiis rerum naturalium sententias, quarum memoria nondum ex integro exolevit.

III.

Ex Chemia.

Quid est affinitas corporum? quoties a Chemicis considerari solet? Quæ sunt hujus leges?

opisz, iż jedna jest rozciągłość Fizyczna, inną Matematyczną, okaże że ta dzielić się może na części nieskończone, tamta zaś nie. Podziałowi bowiem umysłowemu sprzyja fantazyja, którą Nollet buynieyszą byź sędzi nad samę naturę, zaś sprzeciwia się doświadczenie podziałowi ciała rzetelnemu, którego ograniczenia proszki uważane jako nierozdzielne rzeczy jedności. Stąd wymieni krótko niektóre szczególne o początkach rzeczy przyrodzonych zdania, których dotąd pamięć całkowicie ieszcze nie wygasta.

III.

z Chemii.

Co jest Powinowatwo ciał? ilorako od Chemiców uważane bywa? i jakie są jego prawa?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

POSIEDZENIE III.

Dnia 25 Kwietnia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. WOYCIECH JASINSKI Kanonik Later.

I.

Ex Trigonometria.

Finita primo explicatione Principiorum Trigonometriæ planæ applicabit hanc scientiam ad Problemata majoris emolumenti in Geometria practica.

I.

z Trygonometryi.

Po wytłumaczeniu wprzódę prawd początkowych Trygonometryi płaskiey przystosuje tę umiejętność do Zagadnień większego w Jeometryi Praktyczney użycia.

II.

Ex Physica.

Omne corpus in partēs admirandæ subtilitatis dividi posse evincunt

II.

z Fizyki.

Wiele iak Natury tak sztuki postrzeżeń przekonywają, że wszelkie

plurimæ, tam naturæ quam artis observationes. Cujus quidém exemplum esse possunt odores, filum bombycis & reliqua. Ars quoque imitatrix naturæ solet opera stupendæ subtilitatis producere.

ciało dzielić się może na części dziwney subtelności. Czego przykładem mogą być zapachy, nie Jedwabnika i inné. Sztuka też naśladowczyną natury zwykła wydawać dzieła przedziwney subtelności.

III.
Ex Chemia.

Exponet proprietates in operationibus chemicis ignis, aquæ & aeris, applicando eas ad theoriam Stahlî & ad theoriam Lavoisier.

III
z Chemii.

Wyliczy własności w działaniach chemicznych ognia, wody, i powietrza, stosując ich tłumaczenie tak do Teoryi *Stahla* iako i do Teoryi *Lavoisier*.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA III.

POSIEDZENIE IV.

Dnia 2 Maia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WINCENTY SZCZEPANSKI.

I.

Ex Algebra.

*Regulas operationum
in Functionibus Algebrai-
cis ad solvendas mi-
gradus æquationes ap-
plicabit.*

I.

z Algiebrzy.

Wyłożone prawidła
działań na funkcye Al-
giebraiczne do rozwią-
zania zrównań pier-
wszego stopnia przy-
stosuje.

II.

Ex Physica.

*Vulgare divisionis
exemplum præbent fru-
menta ope molendini in
substantiam redacta pul-
verulentam, quam fari-
nam vocant. Mos obti-
nuit committere fariam
certo gradui fermentatio-
nis, cui deinde sal mari-
num adjiciunt. Inde sur-*

II.

z Fizyki.

Potoczny podziału
przykład daie zboże za
pomocą młyina w dro-
bny obrócone prosek,
któreń mąką zowią.
Podług zwyczaju wy-
stawia się mąka na pe-
wen kiśnienia stopień,
i cokolwiek dodaie się
iey soli. Stąd powsta-

git panis, qui sese commendat potissimum albedine, levitate, & substantia multis distincta foraminulis, quae relinquuntur ab aere fixo ope caloris fermentationisque e frumento expulso. Hinc quaedam scitu necessaria de arte pistoria referentur, tum quoque de frumento contra insecta idque genus reliqua conservando.

ie chleb, który w tedy będzie najlepszy kiedy jest biały, lekki, i wiele w sobie mający dziurek, które zostawia po sobie powietrze stałe, ciepłem i kiśnieniem ze zboża wypędzone. Tu cokolwiek do wiadomości potrzebnego przeloży się o pieczywie chleba, i o zachowaniu zboża, przeciwko owadóm.

III.

Ex Chemia. "

Explicabit theoriam Lavoisier formationis fluidorum aeriformium, exponet omnes eorundem species, & proprietates, cum methodo ea per artem obtinendi.

III.

z Chemii. ')

Wytłumaczywszy Teorię Lavoisier formowania się płynów powietrznych sprężystych, wyliczy wszystkie ich gatunki, i ich własności, podając sztucznie sposób onych otrzymania.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA IV.

POSIEDZENIE V.

Dnia 9 Maia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

XAWERY REFFEROWSKI.

I.

Ex Geometria Curvarum

I.
z Geometrii Wyższej.

Ex æquatione generali zdi gradus inter duas variables quot species Curvarum? Quæ, & quomodo hinc proprietates Ellipseos, Parabolæ, & Hyberbolæ zdi ordinis demonstrantur?

Ze zrównania ogólnego 2go stopnia między dwoma ilościami odmiennymi, wiele wypada gatunków linii krzywych? które, i iak się stąd dowodzą własności Ellipsy, Paraboli i Hiperboli drugiego porządku?

II.

Ex Mineralogia & Chemia.

II.

z Mineralogii i Chemii.

Quid sunt sales? quæ horum proprietates? quid sales Alkalini? quid acidi? quid medii? quæ inter hos differentia? quæ horum divisio & proprietates? Enumerabit omnes sales medios, atque eo-

Co są sole? iakie ich własności ogólne? co sole Alkaliczne? co kwaśne? co obospólne? iaką między niemi różnica? ich podział i własności? Wyliczy wszystkie sole obospólne, i

rum principia proxima exponet, sales naturales ab artefactis separabit, determinando corpora, in quibus nativi contineri solent, & methodum ex hisce evolvendi describet.

wyłoży, z czego się każda składa, oddzieli sole naturalne od ręko-dzielnych, wyliczając ciała, w których pier-wsze się zwykły znay-dować, i sposób z nich wydobywania okaże.

III.

Ex Physica.

Ea sunt meliora molendina, quæ undis, quam quæ ventis agitantur. Ipsa quoq; saxa ex quibus lapis molaris conficitur oportet esse durissima, ne ex illis quidpiam derasi se misceat farinis. Data diametro & profunditate cujusvis lapidis molaris, facile est invenire per principia Geometriæ soliditatem ac pondus ejusdem, modo cognoscatur prius pondus unius pedis cubici illius saxi, ex quo lapis erutus est.

III.

z Fizyki.

Lepsze są młyny wodne, niż wietrzne; skały także, z których się kamień młyński wyrabia, powinny być bardzo twarde, ażeby się nic z nich nie ocierało, i nie mieszało z mąką. Mając znany przemiernik i głębokość wszelkiego kamienia młyńskiego, łatwo będzie przez początki Jeometryi wynaleźć tak brylność, iak ciężkość jego, poznawszy wprzód ciężar jedney stopy kubicznej owej skały, z której kamień wyrobiony został.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA I.

POSIEDZENIE VI.

Dnia 16 Maia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. ERAZM STACHOWSKI Cysters.

I.

Ex Geometria Curvarum
Methodus incrementorum, seu differentiarum ad rationes quantitatum primo nascentium, aut ultimo evanescentium faciem ferens, certissimus est fons depromendarum regularum pro inveniendis fluxionibus, aut differentialibus quarumcunque aequationum & functionum.

I.
z Geometrii Wyższej.
Rachunek odmian, czyli różnic skończonych prowadząc nas do stosunkow ilości niknących w swych granicach nąypewniejszym jest początkiem, z którego prawidła na różnicowanie iakichkolwiek funkcyi i zrównań wypadają.

II.

Ex Mineralo: & Chemia.
Quid per terras & lapides intelligitur? quæ horum divisio? quid terræ primitivæ? quid derivativæ? Expositis terris primitivis, explicabit quare excepta terra silicea, alie appellantur terræ alkalinx? Aget tandem de ulteriori divisione terrarum & petrarum alkalinarum & silicearum, quarum exponendo omnia genera, species, & varietates subjundet præ-

II.

z Mineralogii i Chemii.
Co się rozumie przez ziemię i kamienie? iaki ich podział? co są ziemię pierwiastkowe? co składane? Wyliczywszy ziemię pierwiastkowe, wytłumaczy, dla czego, prócz iedney ziemi krzemienistej, wszystkie inne mają nazwisko ziem Alkalicznych? Przystąpi potém do dalszego podziału ziem, i kamieni Alkalicznych i krzemienistych wyli-

*difforum corporum nota-
tas characteristicas &
usum eorundem notum.*

III.

Ex Physica.

Nulla corporibus inducitur mutatio, cujus causa non fuerit motus sive excitatus, sive minutus aut suffocatus. Multae jam occurrunt motus causae, quae huc usque innotuerunt. In motu uniformi considerantur diversae rationes velocitatum, spatiorum percursorum, ac temporum, quibus ea spatia conficiuntur. Item quantitas motus. Inde eruitur Canon Aequilibrii. Gravia inaequalia ex distantibus in aequalibus suspensa servare aequilibrium, si distantiae se habent reciproce, uti pondera.

czając tak iednych iak i drugich wszystkie rodzaje gatunki i odmienności, tudzież znaki rozeznawacze każdego z ciał w té porządku wchodzących przytaczając, i użytki ich znané przytączy.

III.

z Fizyki.

Zadną w ciała nie wprowadzą się odmiana, któreby nie był przyczyną poruch wzajemny lub umniejszony. Wiele już nadarzą się ruchu przyczyn, które dotąd są znané. W ruchu iednostaynym uważają się różne stosunki prędkości dróg przebieżonych, i czasów, przez które drogi odbywane zostają. Ilość także ruchu. Stąd wydobywają się prawidła całej Równowagi. Ze ciężary nierówne z nierównych odległości zawieszony utrzymują równowagę, jeżeli odległości od środka ruchu mają się na wspak, iak ciężary.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

POSIEDZENIE VII.

Dnia 23 Maia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

X. FLORYAN KUDREWICZ Bazyliian.

I.

Ex Statica.

Trochlearum simplicium vel compositarum, & axis in peritrochio, cum mahinis, quæ ab eo pendent, theoriam & usum explicabit.

II.

Ex Mineralo: & Chemia.

Aget de altera divisione generali terrarum & petrarum, videlicet de terris & petris derivativis, dataq; distinctione inter essentialiter unitas & mechanice mixtas, explanatis proprietatibus antecedentium, quas pingues appellavimus, enumeratis omnibus generibus, speciebus & varietatibus harum, quæ terram aluminis continent magnesian murice, quæ continent terram calcaream, & alias diversæ speciei terras alkalinas. Explanabit alteram classem terrarum & petrarum compositarum sci-

I.

z Statyki.

Bloków prostych lub składanych i kołowrotu z machinami z nim związek mającemi teopryą i użycie wyłoży.

II.

z Mineralogii i Chemii.

Przystąpi do drugiego ogólnego podziału ziem i kamieni, to jest do ziem i kamieni składanych, gdzie różnicę okazawszy między istotnie zmieszanemi i zgromadzonemi tylko, wytłumaczywszy własności pierwszych, które tłustemi w dotykaniu się nazwaliśmy, wyliczywszy wszystkie rodzaje, gatunki i odmienności najprzód tych, w których skład ziemia hałunowá wchodzi, powtóre, które mają przy sobie ziemię soli gorzkiey, nakoniec ziemię wapienną i inne alkaliczne ró-

licet mechanice mixtarum quarum similiter genera, species varietates & usum exponet. Postremo quid per fossilia accidentalia intelleximus, & quales horum possunt esse divisiones, declarabit.

III.

Ex Physica.

Primum quod e Legibus motus deducitur, est: quod dum motu uniformi duæ vires sub quocunque angulo eodem tempore, in idem corpus agunt, corpus motu ex utraque vi composito percurrat diagonalem parallelogrammi, cujus latus utrumvis eodem tempore, una virium separatim agente conficeret. Quod quidem in rerum natura, cum usum habeat amplissimum, pluribus illustrari debet.

żnego rodzaju. Przy-
stąpi do drugiey części
ziem i kamieni składa-
nych, to iest od zgroma-
dzonych których podob-
nież rodzaie gatunki,
odmienności, i użytek
równie iak pierwszych
wyłoży. Nakoniec co
przez ciało kopalné
przypadkowe rozumie-
my, i iakie ich bydź mo-
gą podziały, opowie.

III.

z Fizyki.

Ten iest pierwszy
przez prawidła wypro-
wadzony wypadek, że
gdy siły dwie przez
bieg iednostayny, w ie-
dnym czasie na iednoż
ciało pod iakimkolwiek
kątem działaią, ciało ru-
chem z oboiey siły zło-
żonym przebieży prze-
kątnią równo - ległą - lo-
ku, ktprego oboy bok
w tymże czasie prze-
biegłoby, gdyby iedna
tylko z sił osobno dzia-
łała. Co, że ma bardzo
obszerne w przyrodze-
niu rzeczy używanie,
ma bydź wielu dowo-
dami objaśnione.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA III.

POSIEDZENIE VIII.

Dnia 30 Maia Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FELIX KURKOWSKI.

I.

Ex Statica.

Relationes virium in plano inclinato inveniet, & doctrinam de eo æque ac machinis cum illo nexum habentibus exponet.

I.

z Statyki.

Sił na równi pochyłej stosunki wynaydzie i całą naukę o nię i o machinach z nią związek maiących wytłumaczy.

II.

Ex Mineral: & Chemia.

Quid sunt corpora mineralia inflammabilia? quæ horum divisio & unde sumpta? quo differunt ab aliis corporibus mineralibus? Exponet post; imo. genera, species & varietates bituminum liquidorum, solidarum atque corporum plus minusve his

II.

z Mineralogii i Chemii.

Co są ciała podziemne palne? iaki ich podział ogólny i skąd wzięty? czem się różnią od innych rzeczy kopalnych? Wyliczy potem rodzaje, gatunki, i odmienności naprzód: ciał podziemnych palnych, ciekłych i twardych, tudzież tych, które są tąż

inquinatorum, ideo ager de his, quæ continent salem acidum essentialem. Ad extremum exponet sulphura cum speciebus & varietatibus, explanabitque principia hoc corpus componentia, tam per theoriam Stahlii quam Lavoisier.

łustością przeiętę, podwóre; będzie mówił o tych, w których skład wchodzi sól kwaśna im właściwa. Nakoniec przystąpi do opisanія siarki, iey gatunków i odmienności, iakie iey części składające, gdzie przywiedzie teorią siarki tak *Stahla* iako i *Lavoisier*.

III.
Ex Physica.

Omne Corpus est grave. Phænomena corporum gravium recte explicantur per Attractionem in majoribus distantius agentem in ratione inversa duplicata distantiarum. Usus gravitatis est tam in Natura quam in Artibus amplissimus.

III.
z Fizyki.

Wszelkie ciało jest ciężkie. Jawiska ciał ciężkich mogą się łatwo tłumaczyć przez Przyciągłość w większych odległościach działającą w stosunku odwrotnym dwumnożnym odległości. Użycie ciężkości jest bardzo obszerne tak w naturze iako i w sztukach.

KANDYDACY POMAGAJĄCY: KLASSA IV.

POSIEDZENIE IX.

Dnia 6 Czerwca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

BARTŁOMIEY SZULECKI.

I.

Ex Statica.

Quæ nam sint obstacula in machinis, quæ ex statu "quietis in statum motus transeunt, demonstrabit, docebitque quid sit frictio & quomodo valor ejus inveniatur.

I.

z Statyki.

Ukaże, iakie są opory, które mchiny cierpią w momencie przeyścia z stanu spoczynku do biegu, wyłoży co jest tarcie, i iak go w machinach rachować.

II.

Ex Minerol. & Chemia.

Quid sunt producta Vulcanica? quæ horum differentia respectu vehementiæ ignis? Exponet terras, sales, corpora inflammabilia, mineralia, metalla, quæ utraque via tam sicca, quam humida immutata vel

II.

z Mineralogii i Chemii.

Co są ciała Wulkaniczne? iaká ich różnica względem gwałtowności ognia? przeydzie sole, ziemie, ciała pełné, metalle, które tak drógą wilgotną, iak i drogą suchą odmienné lub utworzone bydz

noviter constituta fieri **mogą**, a roztrząsnąwszy
 possunt, expositisque eo **tym sposobem** náy-
 modo principalibus pro- **pryncypalniejsze** pro-
 ductis, ignivomorum, **dukta** Wulkaniczne,
 explicabit ignem subter- **wytłumaczy** i ogień
 raneum & alia phæno- **podziemny** i inne wi-
 mena ignivomis mon- **dowiska**, które się przy
 tibus propria. **Wulkanach** trafiać zwy-
kły.

III.
Ex Physica.

*Lumen e corporibus
 lucentibus egrediens ad
 latus haud diffluit, sed
 propagatur motu æqua-
 bili linea ad sensum re-
 flecta, idque stupenda cum
 celeritate. Jam vero in-
 tensitas luminis per me-
 dium homogeneous a
 puncto radiante receden-
 tis decrescit in ratione
 reciproca duplicata di-
 stantiarum.*

III.
z Fizyki.

Światło z ciał świe-
 cących wynikające nie
 spływa na bok, lecz
 szerzy się przez ruch
 iednostayny wedle pro-
 stey na umysł linii z
 niezmierną prędkością.
 Natężenie zaś światła
 od punktu promienisté-
 go przez szrodek ied-
 norodny odstępującego
 zmniejsza się w sto-
 sunku odwrotnym dwu-
 mnożnym odległości.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA I.

POSIEDZENIE X.

Dnia 13 Czerwca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

KANTY JASKULSKI.

I.

Ex Statica.

Staticam terminabit explicatione eorum, quæ de resistentia cordarum novissime demonstrata habemus.

I.

z Statyki

Zakończy Statykę wyłożeniem tego, co mamy najwyższego w Nauce o niegiętkości lin.

II.

Ex Botanica.

Quid est Botanica? quotuplex scopus cognoscendarum plantarum? quid vegetabilia? quæ eorum

II.

z Botaniki.

Co jest Botanika? ilorakie bydz mogą cele poznawania roślin? co się rozumie przez ro-

ab aliis corporibus differentia? quibus vasis sive organis sunt instructa, & quibus succis?

śliny? czém się różnią od innych ciał? ilorakiego gatunku w nich znajdują się naczynia? i ilorakiego gatunku soki?

III.
Ex Physica.

Lux, cujus ope objecta nobis spectabilia redduntur, a corpore lucente ad oculos nostros deferretur. aut directe, aut in eisdem impingit a corporibus specularibus reflexa, aut denique dum per medium diversæ densitatis transmittuntur refracta oculis percipit nostros.

III.
z Fizyki.

Światło, za którego pomocą przedmioty okazują nam się widoczne, bywają od ciała świecącego do oczów naszych wprost przenoszone, lub uderzą w nie jako od ciał przeyrzystych odbite, lub na koniec, gdy przez śródek różney gęstości przechodzi, *nałamane* wpadają w oko.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA II.

POSIEDZENIE XI.

Dnia 20 Czerwca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JAN RYCHARSKI.

I.

Ex Botanica.

In magna parte vegetabilium considerantur radix, truncus, rami, folia, sulcra, inflorescentia, & fructificatio, unaquaque ex his partibus vegetabilium explanata considerabit omnes in particulari sub diverso respectu, scilicet quo ad figuram, durationem, superficiem &c. methodo & denominationibus usitatis a Botanicis.

I.

z Botaniki.

W Roślinach po większej części uważają się korzeń, pień, gałęzie, liście, części wspierające, ułożenie kwiatu i części owocowania, każde z tych w szczególności opisawszy, zastanowi się nad nimi w rozmaitym sposobie, iako to, uważając je z strony kształtu, czasu trwałości, powierzchni i t. d. sposobem i językiem od Botaników używanym.

II.
Ex Physica.

Posteaquam descripserit organum illud, cujus ope lucem & objecta, ab eadem illustrata percipimus, indicabit, qua ratione visio nostra contingat, quæve ad distinetam visionem requirantur.

II.
z Fizyki.

Opisawszy narzędzie owe, za którego pomocą światło i przedmioty przez nie objaśnione widzimy, okaże: iakim sposobem widzenie nasze przypada, i co jest potrzebnego do zupełnego widzenia.

III.
Ex Astronomia.

Quæ, & quomodo phænomena motus diurni corporum. Cælestium a motu gyatorio telluris circa axem repetenda?

III.
z Astronomii.

Które, i iak skutki biegu dziennego ciał Niebieskich z biegu wirowego ziemi około swojej osi wypadają?

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA III.

POSIEDZENIE XII.

Dnia 27 Czerwca Roku 1789.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FRANCISZEK TECŁAW.

I.

Ex Botanica.

Ex cognitis partibus fructificationis essentialibus ad multiplicandam speciem vegetabilium, exposito sexu eorundem & methodo, qua utitur natura ad fecundanda semina, explicabit systema Linnaei, dividendo vegetabilia in classes, ordines, ordines inferiores, genera, species, & varietates, & cujuslibet harum divisionum, quales sint notæ characteristicæ, a Linnaeo consideratæ declarabit cum exemplis vegetabilium hoc fine adjunctis. Porro adjiciet

I.

z Botaniki.

Ze znanych już części do rodzenia i rozmnożenia roślin potrzebnych, czyli części owocowania wytłumaczywszy płęć roślin, i sposób, którego natura używa do uczynienia nasion płodnymi, wytłumaczy systema Linneusza dzieląc podług niego rośliny na gromady, rzędy, podrzędy, rodzaje, gatunki, i odmienności, i każdy z tych podziałów iakie ma znaki rozeznawające pospolicie sobie od Linneusza nadane, opo-

methodum determinandi, ignota sibi vegetabilia adinveniendi, nomina, genera specifica, & usum notum.

wie z przykladami roslin tym koncem przywiedzionemi. Nakoniec poda sposob, iak maiac roslinę sobie niewiadomą postępowac należy dla determinowania iey, znalezienia iey nazwiska i użytku.

II.
Ex Physica.

Pyrometrum evincit augeri magnitudine inque rotundum intumescere ab epoto igne prunæ aut flammæ, quæcunque corpora firma e Regno Fossili hucusque explorata. Quemadmodum metalla vario caloris gradu in igne firmitatem amittunt, inque massam fluidam vertuntur, pari fere modo sunt multa alia corpora comparata. Hæc actio ignis vocatur Fusio quæ quidem operatio est ad plurimos vitæ humanæ usus perquam oportuna.

II.
z Fizyki.

Ogniomierz przekonnywa: że się powiększają, i na około się rozszerzają od wziętego w siebie ognia ciała stałe z Wydziału Kopalnego dotąd doświadczone. Jako kruszce przez różny stopień ciepła w ogniu stałość swoją tracą, i zamieniają się w masę płynną, równym prawie sposobem wiele ciał innych téy doznaie odmiany. To działanie ognia zowie się Roztopienie, które iest do wielu bardzo użyciów w ludzkim pożyciu nader potrzebne.

III.
Ex Astronomia.

Sol est stella fixa circa quam Tellus ac reliqui Planetæ & Cometæ motu periodico feruntur, causantque eas vicissitudines, quas terræ incolæ aut subeunt, aut in corporibus, tam systematis solaris, quam aliis observant.

III.
z Astronomii.

Stońcé iest gwiazdą stałą, okolo której Ziemia z innemi Planetami i Kometami biegiem peryodycznym obracając się sprawia widowisko tych rozmaitych odmian, których mieszkańcy ziemi albo doświadczaia, albo ie w porządku ciał, tak układu Stonecznego iako i innych postrzegaią.

KANDYDACI POMAGAIĄCY : KLASSA IV.

Trzymając się naturalnego Nauk porządku i postępując od rzeczy prostych do złożonych powinnyby Popisy Fizyczne poprzedzać Popisy Moralne. Atoli sama pora roku zdaie się naukom fizycznym przepisywać czas na wiosnę i w lecie. Wszak osobliwie na wiosnę Natura powierzchnią ziemi wesołym i miłym okrywa kwiatem, który na siebie oko Botaniki obraca. Równie pory ciepły wyciągają doświadczenia fizyczne, które napewniey w tym czasie mogą na popisy publiczne ściągac osoby wszelkiego stanu, i na wzór krajów oświeconych i uczonych pożyteczną w nich uzbudzić ciekawość.